

บทที่ 7

การจัดการเงินสด

๘

ผศ. อรทัย รัตนานนท์

รศ.อรุณรุ่ง วงศ์กังวาน

อ.ดร.ณัฐนิชา กลีบบัวบาน

หัวข้อเนื้อหา

- ความหมายของเงินสด
- มูลเหตุจูงใจในการถือเงินสด
- การจัดการเงินสด
- วัตถุประสงค์ของการจัดการเงินสด
- ประโยชน์ที่ได้รับจากการถือเงินสดเพียงพอ
- งบประมาณเงินสด

หัวข้อเนื้อหา

- ส่วนประกอบของงบประมาณเงินสด
- รูปแบบของงบประมาณเงินสด
- ขั้นตอนในการจัดทำงบประมาณเงินสด
- หลักทรัพย์ตามความต้องการของตลาด
- การจัดการหลักทรัพย์ตามความต้องการของตลาด
- หลักเกณฑ์การเลือกลงทุนในหลักทรัพย์ตามความต้องการของตลาด

ความหมายของเงินสด

เงินสด (cash) หมายถึง เงินสดในมือ และเงินฝากทุกประเภทแต่
ไม่รวมเงินฝากประเภทที่ต้องจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนด

มูลเหตุจูงใจในการถือเงินสด

1. ค่าใช้จ่ายประจำในการดำเนินงานตามปกติ
2. ความปลอดภัย หรือ การป้องกันเงินสดขาดมือเมื่อมีเหตุฉุกเฉิน
3. การเก็งกำไร
4. การดำรงเงินฝากขั้นต่ำ
5. การรักษาเครดิตของธุรกิจ

การจัดการเงินสด

การจัดการเงินสด (cash management) หมายถึง เทคนิคหรือวิธีการที่ช่วยให้ธุรกิจใช้เงินสดอย่างมีประสิทธิภาพ และมีปริมาณเงินสดอย่างเพียงพอสำหรับความต้องการใช้เงินสดตลอดเวลา

วัตถุประสงค์ของการจัดการเงินสด

1. เพื่อเป็นการรักษาสภาพคล่อง และความสามารถในการทำกำไรให้มีความสมดุลกัน
2. เพื่อให้ธุรกิจมีปริมาณเงินสดที่เหมาะสมไม่มากหรือน้อยเกินไป
3. เพื่อให้ธุรกิจได้มีการวางแผนทางการเงิน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการถือเงินสดเพียงพอ

1. ทำให้การดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างต่อเนื่อง
2. ทำให้อาจจะได้รับผลประโยชน์จากการชำระหนี้ในรูปของส่วนลดเงินสด
3. ทำให้อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน มีอัตราส่วนดีขึ้น

งบประมาณเงินสด

งบประมาณเงินสด (cash budget) หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ในการพยากรณ์เงินสดรับและเงินสดจ่ายของธุรกิจในอนาคตสำหรับช่วงระยะเวลาหนึ่ง

ส่วนประกอบของงบประมาณเงินสด

1. รายการดำเนินงาน

1.1 ประมาณการเงินสดรับ

- 1.1.1 เงินสดรับจากการขายสินค้าหรือบริการ
- 1.1.2 เงินสดรับจากการรับชำระหนี้ของลูกหนี้
- 1.1.3 เงินสดรับจากการขายสินทรัพย์ต่าง ๆ
- 1.1.4 เงินสดรับจากรายได้อื่น ๆ

1.2 ประมาณการเงินสดจ่าย

- 1.2.1 เงินสดจ่ายเพื่อซื้อวัตถุดิบหรือสินค้า
- 1.2.2 เงินสดจ่ายเพื่อหนี้แก่เจ้าหนี้
- 1.2.3 เงินสดจ่ายเพื่อซื้อสินทรัพย์ต่างๆ
- 1.2.4 เงินสดจ่ายเป็นค่าดำเนินงาน
- 1.2.5 เงินสดจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ
- 1.2.6 เงินสดจ่ายเป็นเงินปันผล

2. รายการวางแผนทางการเงิน

2.1 การกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินในระยะสั้น

2.2 การขายหลักทรัพย์ที่อยู่ในความต้องการของตลาด

2.3 การจ่ายเงินชำระหนี้ระยะสั้น

2.4 การจ่ายดอกเบี้ย

2.5 การซื้อหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด (ระยะสั้น)

รูปแบบของงบประมาณเงินสด

(1) ชื่อกิจการ

(2) งบประมาณเงินสด

(3) สำหรับระยะเวลา ตั้งแต่ วันที่ พ.ศ. 25XX

หน่วย – บาท

	เดือนที่ 1	เดือนที่ 2	เดือนที่ 3	เดือนที่ 4
(4) เงินสดต้นงวด ยกมาจากปีที่แล้ว	xx	xx	xx	xx
1 รายการดำเนินงาน				
(5) เงินสดรับ เช่น ขาย รับชำระหนี้	xx	xx	xx	xx
เงินสดรวม	xx	xx	xx	xx
(6) หัก เงินสดจ่าย วัตถุประสงค์ แรงงาน คชจอื่นๆ	(xx)	(xx)	(xx)	(xx)
(7) เงินสดคงเหลือ	xx	xx	xx	xx
(8) หัก เงินสดขึ้นค่าที่ต้องดำรงไว้	xx	xx	xx	xx
(9) เงินสดเกิน (ขาด) สุทธิ	<u>xx</u>	<u>xx</u>	<u>xx</u>	<u>xx</u>
2 รายการวางแผนทางการเงิน :-				
(10) กู้ยืมเงินหรือขายหลักทรัพย์	xx	-	xx	-
(11) จ่ายชำระหนี้หรือซื้อหลักทรัพย์	xx	xx	-	xx
(12) เงินสดปลายงวดยกไป	xx	xx	xx	-
(13) เงินกู้สะสม	xx	xx	xx	xx

ขั้นตอนในการจัดทำงบประมาณเงินสด

- ขั้นที่ 1 จัดทำประมาณการเงินสดรับ
- ขั้นที่ 2 จัดทำประมาณการเงินสดจ่าย
- ขั้นที่ 3 ประมาณการเงินสดขั้นต่ำที่กิจการจะต้องดำรงไว้เพื่อความปลอดภัย
- ขั้นที่ 4 คำนวณเงินสดเกิน (ขาด) สุทธิ
- ขั้นที่ 5 คำนวณเงินสดปลายงวด

ขั้นที่ 3 ประมาณการเงินสดขั้นต่ำที่กิจการจะต้องดำรงไว้เพื่อความปลอดภัย

$$C = \sqrt{\frac{2FT}{k}} \text{ ----- (1)}$$

เมื่อ	C คือ	เงินสดขั้นต่ำที่ต้องดำรงไว้ (บาท)
	F คือ	ค่าใช้จ่ายในการขายหลักทรัพย์หรือกู้ยืมเงินแต่ละครั้ง (บาทต่อครั้ง)
	T คือ	จำนวนเงินสดที่ต้องการใช้ต่องวดตลอดระยะเวลาที่วางแผน (บาท)
	K คือ	อัตราค่าเสียโอกาสในการถือเงินสดแทนการถือหลักทรัพย์หรืออัตราดอกเบี้ย (%)

ตัวอย่างที่ 7.1 บริษัท สีสหาย จำกัด ต้องการทราบว่าเงินสดขั้นต่ำของ บริษัทที่จะต้องดำรงไว้เพื่อใช้จ่ายควรมีจำนวนเท่าใดต่อเดือน หากบริษัทต้องการมี เงินสดใช้จ่ายเดือนละ 120,000 บาท ค่าใช้จ่ายในการกู้ยืมเงินครั้งละ 150 บาท และ อัตราดอกเบี้ยในการกู้ยืม 12% ต่อปี

จากสูตร

$$C = \sqrt{\frac{2FT}{k}}$$

F = 150 บาทต่อครั้ง

T = 120,000 บาทต่อเดือน

k = 12% ต่อปี หรือ 1% ต่อเดือน

แทนค่า

$$C = \sqrt{\frac{2 \times 150 \times 120,000}{0.01}}$$

= 60,000 บาท

จำนวนเท่ากับหรือมากกว่าเงินสดที่มี

ตัวอย่างที่ 7.2 บริษัท สีสหาย จำกัด ทำการผลิตและขายโคมไฟ บริษัทต้องการจัดทำงบประมาณเงินสด สำหรับเดือน มกราคม – เมษายน 25X2 โดยมีข้อมูลต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ประมาณการเงินสดรับ บริษัทคาดว่าจะมีเงินสดรับ ดังนี้

1.1 บริษัทมียอดขายโคมไฟในปี 25X1 ดังนี้

กันยายน	150,000 บาท	พฤศจิกายน	180,000 บาท
ตุลาคม	200,000 บาท	ธันวาคม	220,000 บาท

70% 1=60%
2=40%

บริษัทได้พยากรณ์ยอดขายคอมพิวเตอร์ 25x2 ปี ดังนี้

มกราคม	230,000 บาท	มีนาคม	190,000 บาท
กุมภาพันธ์	210,000 บาท	เมษายน	240,000 บาท

จากประสบการณ์การขายที่ผ่านมาพบว่า 30% ของยอดขาย เป็นการขายเงินสดโดย

ส่วนที่เหลือจะได้รับชำระหนี้ในเดือนถัดไปจากเดือนที่ขาย 60% และอีก 40% จะรับชำระหนี้ในเดือนที่ 2 ถัดจากเดือนที่ขาย

1.2 บริษัทคาดว่าจะได้รับเงินปันผลจากการลงทุนในพันธบัตรรัฐบาลเป็นเงินจำนวน 60,000 บาท ในเดือนเมษายน

2. ประมาณการเงินสดจ่าย บริษัทคาดว่าจะมีรายจ่ายที่เป็นเงินสด ดังนี้

2.1 บริษัทซื้อวัตถุดิบเพื่อใช้ในการผลิตคอมพิวเตอร์มีต้นทุน 60% ของยอดขายในแต่ละเดือน โดยจะจ่ายชำระค่าวัตถุดิบในเดือนถัดไปจากเดือนที่ซื้อทั้งหมด

2.2 จ่ายเงินเดือน และค่าแรง เดือนละ 50,000 บาท

2.3 จ่ายค่าเช่าโรงงาน เดือนละ 20,000 บาท

2.4 จ่ายเงินปันผลในเดือนเมษายน จำนวน 20,000 บาท

2.5 ซื้อเครื่องจักรในเดือนมีนาคม จำนวน 100,000 บาท

2.6 จ่ายค่าสาธารณูปโภค เดือนละ 8,000 บาท

2.7 จ่ายภาษีเงินได้ในเดือนกุมภาพันธ์ จำนวน 6,000 บาท

2.8 จ่ายชำระหนี้เงินกู้เดือนมีนาคม จำนวน 40,000 บาท และดอกเบี้ยจ่าย

จำนวน 1,000 บาท

3. บริษัทได้กำหนดเงินสดขั้นต่ำไว้ จำนวน 35,000 บาทต่อเดือน และเงินสด

ตามต้นงวด จำนวน 35,000 บาท

ตัวอย่างที่ 7.2

ขั้นที่ 1 การจัดทำกระดาดำการเพื่อแสดงประมาณการเงินสดรับ

บริษัท สีสหาย จำกัด
กระดาดำการ ประมาณการเงินสดรับ
สำหรับระยะเวลา 4 เดือน สิ้นสุด เดือนเมษายน 25X2

หน่วย : บาท

รายการ	ปี 25X1		ปี 25X2				
	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	รวม
ยอดขาย : 100%	180,000	220,000	230,000	210,000	190,000	240,000	870,000
ขายเชื่อ 70% ของยอดขาย = ลูกหนี้	126,000	154,000	161,000	147,000	133,000	168,000	609,000
(1) การรับชำระหนี้จากลูกหนี้ :							
1 เดือนถัดไป 60% ของยอดค้างชำระ		75,600	(2)92,400	96,600	88,200	79,800	357,000
2 เดือนถัดไป 40% ของยอดค้างชำระ			(1)50,400	61,600	64,400	58,800	235,200
(2) รับเงินจากการขายเงินสด 30% ของยอดขาย	54,000	66,000	(3)69,000	63,000	57,000	72,000	261,000
รวมเงินสดรับจากการขาย			(4)211,800	221,200	209,600	210,600	853,200

ขั้นที่ 2 การจัดทำกระดาดำการเพื่อแสดงประมาณการเงินสดจ่าย (ต่อครึ่งหน้า)

บริษัท สีสหาย จำกัด
กระดาดำการ ประมาณการเงินสดจ่าย
สำหรับระยะเวลา 4 เดือน สิ้นสุด เดือนเมษายน 25X2

หน่วย : บาท

รายการ	ปี 25X1		ปี 25X2				
	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	รวม
ยอดขาย :	180,000	220,000	230,000	210,000	190,000	240,000	870,000
- ต้นทุนวัตถุดิบ 60% ของ ยอดขาย	108,000	132,000	138,000	126,000	114,000	144,000	522,000
- จ่ายชำระค่าวัตถุดิบใน เดือนถัดไปจากเดือนที่ซื้อ		108,000	(1)132,000	138,000	126,000	114,000	510,000
รวมเงินสดจ่ายค่าวัตถุดิบ			(2)132,000	138,000	126,000	114,000	510,000

ขั้นที่ 3 การประมาณการเงินสดขั้นต่ำ

บริษัท สีสหาย จำกัด ได้ประมาณการการดำรงเงินสดขั้นต่ำไว้แล้ว คือ เดือนละ 35,000 บาท

ขั้นที่ 4 การจัดทำงบประมาณเงินสดตามรูปแบบ และส่วนประกอบที่กำหนดไว้ข้างต้น

บริษัท สีสหาย จำกัด

งบประมาณเงินสด

สำหรับระยะเวลา 4 เดือน สิ้นสุด วันที่ 30 เมษายน 25X2

หน่วย : บาท

	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	รวม
เงินสดยกมาต้นงวด	35,000	→ 36,800	→ 36,000	→ 35,600	35,000
รายการดำเนินงาน :					
เงินสดรับ :					
เงินสดรับจากการขาย (จากขั้นที่ 1)	211,800	221,200	209,600	210,600	853,200
เงินสดรับจากดอกเบี้ยพันธบัตร	-	-	-	60,000	60,000
(1) รวมเงินสดรับ	246,800	258,000	245,600	306,200	948,200
เงินสดจ่าย :					
เงินสดจ่าย (จากขั้นที่ 2)	132,000	138,000	126,000	114,000	510,000
เงินเดือนและค่าแรง	50,000	50,000	50,000	50,000	200,000
ค่าเช่าโรงงาน	20,000	20,000	20,000	20,000	80,000
เงินปันผลจ่าย	-	-	-	20,000	20,000
ซื้อเครื่องจักร	-	-	100,000	-	100,000
ค่าสาธารณูปโภค	8,000	8,000	8,000	8,000	32,000
ภาษีเงินได้	-	6,000	-	-	6,000
ชำระคืนเงินกู้	-	-	40,000	-	40,000
ดอกเบี้ยจ่าย	-	-	1,000	-	1,000
(2) รวมเงินสดจ่าย	210,000	222,000	345,000	212,000	989,000
(3) เงินคงเหลือ (1 - 2)	36,800	36,000	(99,400)	94,200	(40,800)
(4) หัก เงินลดขั้นค่าที่ต้องดำรงไว้ (จากขั้นที่ 3)	(35,000)	(35,000)	(35,000)	(35,000)	(35,000)
(5) เงินสดเกิน (ขาด) สุทธิ (3-4)	1,800	1,000	(134,400)	59,200	(75,800)
รายการวางแผนทางการเงิน :					
(6) กู้ยืมเงิน	-	-	135,000	-	135,000
ขายหลักทรัพย์	-	-	-	-	-
(7) จ่ายชำระหนี้	-	-	-	(55,000)	(55,000)
ซื้อหลักทรัพย์	-	-	-	-	-
เงินสดปลายงวด (5+6-7+4)	(8)	(9)	(10)	(11)	
	36,800	36,000	35,600	39,200	→ 39,200
			(12)	(13)	